

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen alueellinen hyvinvointikertomus 2025 ja hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

Keski-Pohjanmaan aluehallitus 11.05.2026 § 103
88/00.02.01/2022

Valmistelija

Yhteistyöjohtaja Minna Lönnbäck, minna.lonnback(at)soite.fi, osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen, jussi.salminen(at)soite.fi, hyvinvointikoordinaattori Henri Nevalainen, henri.nevalainen(at)soite.fi, hyvinvointikoordinaattori Johanna Lång johanna.lang(at)soite.fi, kehittämiskoordinaattori Satu Marjakangas, satu.marjakangas(at)soite.fi, kehittäjäkoordinaattori Seija Häggdahl, seija.haggdahl(at)soite.fi

Hyvinvointialueen on valmistettava aluevaltuustolle valtuustokausittain alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 7 §). Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten hyvinvointikertomus ja -suunnitelma tukee ja vahvistaa Soiten strategiaa. Hyvinvointikertomus kuvaa hyvinvoinnin nykytilaa (mm. kouluterveyskysely ja Terve Suomi tutkimus) ja olemassa olevia toimia ja rakenteita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvointisuunnitelma kuvaa hyvinvointialueen tavoitteita, suunniteltuja toimia ja yhteistyötä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Hyvinvointisuunnitelmaan sisällytetään lakisääteiset suunnitelmat: lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja opiskeluhoitosuunnitelma, ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Lisäksi hyvinvointisuunnitelma sisältää kulttuurihyvinvointisuunnitelman ja neuvolasuunnitelma laaditaan vuoden 2026 aikana osaksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Vuoden 2026 aikana kootaan myös Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten osallisuusohjelma edistämään edellä mainittuja suunnitelmia.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakunta valmisteleo hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman (hallintosääntö 22 §). TKIO ja osallisuus toimintayksikkö koordinoi hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman kokoamisen ja Soiten HYTE-työryhmä valmisteleo hyvinvointisuunnitelmaan toimenpiteet palvelutuotannon osalta. Aluevaltuusto päättää alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman hyväksymisestä (hallintosääntö 19 §).

Hyvinvointikertomukseen kootun tiedon avulla voidaan sanoa, että Keski-Pohjanmaan väestön hyvinvoinnissa on useita vahvuuksia, mutta myös haasteita löytyy. Vahvuuksia ovat esimerkiksi asukkaiden koettu elämänlaatu ja turvallisuuden tunne, jotka ovat valtakunnallisesti vertailtuna hyvällä tasolla. Lisäksi esimerkiksi ennenaikaisten kuolemien määrä on alueella suhteellisen alhainen.

Haasteita ovat esimerkiksi elintapasairaudet ja mielenterveyshaasteet sekä hyvinvointi- ja terveyserot.

Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää suunnitelmallisia ja ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien tukemiseen, jotta eriarvoistumista voidaan ehkäistä ajoissa. Varhaisen tuen ja ennaltaehkäisyn vahvistaminen niin sosiaali-, terveys- kuin muissakin palveluissa on keskeistä. Terveellisten elintapojen edistäminen, mielenterveyden tukeminen ja matalan kynnyksen palveluiden kehittäminen voivat osaltaan ehkäistä raskaampien palvelujen tarvetta tulevaisuudessa. Keski-Pohjanmaan hyvinvoinnin kehittämisessä yhteistyö alueen toimijoiden kesken on ratkaisevaa.

Hyvinvointisuunnitelma on koottu huomioiden alueen kunnat, järjestöt ja muut alueen HYTE-toimijat. Kevään 2025 HYTE-neuvotteluissa käytiin alustavat keskustelut HYTE-painopisteistä, jonka jälkeen toteutettiin työpajoja ja kyselyitä HYTE-painopisteistä ja toimenpiteistä painopisteiden edistämiseksi. Soiten vaikuttamistoimielimiltä pyydettiin myös lausunnot hyvinvointisuunnitelmasta. Lisäksi toteutettiin väestölle suunnattu HYTE-keskustelu ja hyödynnettiin hyvinvointikertomuksen tietoja.

Hyvinvointisuunnitelman painopisteet ovat seuraavat:

- Terveelliset elintavat
- Mielen hyvinvointi
- Osallisuus ja yhteisöllisyys
- Arjen turvallisuus.

Erityishuomiona on hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen ja HYTE-kertoimen edistäminen.

Liitteet:

- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten alueellinen hyvinvointikertomus 2025
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2029
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026-2029
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2026-2029
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten opiskeluhoitosuunnitelma 2026-2028
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2026-2029

Oheisaineisto:

- Hyvinvointikertomus - toteutuneet toimenpiteet 2025
- Keski-Pohjanmaan kulttuurihyvinvointisuunnitelma

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen alueellisen hyvinvointikertomuksen 2025 ja hyvinvointisuunnitelman 2026-2026 sekä sen sisältämien Keski-

Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2026-2029, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman 2026-2029, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten opiskeluhooltosuunnitelman 2026-2028 ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten ehkäisevän päihdetyön suunnitelman 2026-2029 hyväksymistä.

Päätös

Aluehallituksen 1. varapuheenjohtaja Tapio Pajunpää toimi jatkokokouksessa puheenjohtajana ja avasi jatkokokouksen 12.5.2026 klo 17.34.

Suoritettiin nimenhuuto ja todettiin jatkokokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi. Todettiin, että §:ssä 95 valitut pöytäkirjantarkastajat toimivat pöytäkirjantarkastajina myös jatkokokouksessa käsiteltävien asioiden osalta.

Aluehallitus päätti esittää aluevaltuustolle Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen alueellisen hyvinvointikertomuksen 2025 ja hyvinvointisuunnitelman 2026-2026 sekä sen sisältämien Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2026-2029, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman 2026-2029, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten opiskeluhooltosuunnitelman 2026-2028 ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten ehkäisevän päihdetyön suunnitelman 2026-2029 hyväksymistä.